

'עליית התינוקות' מקפריסין

ערך: יהודה בן-צור

בעקבות פועלה של גולדה מאיר וביקורה במחנות, הקדימו הבריטים ושיחררו כ-2,000 תינוקות שהגיעו לחיפה עם הוריהם בנובמבר 1947, ע"ח מכסת הסרטיפיקטים העתידיים.

גולדה מאיר מספרת על ביקורה במחנות קפריסין ב-1947 ('חיי', הוצאת 'מעריב' 1975, עמ' 149):

"נסעתי לקפריסין כדי לראות מה אפשר לעשות בנוגע למאות הילדים המוחזקים שם. באותו שלב היו כ-40,000 יהודים במחנות קפריסין. מדי חודש, בדיוקנות רבה, הרשו הבריטים ל-1,500 יהודים להיכנס לארץ-ישראל: 750 ממחנות אירופה ו-750 מקפריסין. העיקרון של המדיניות הזאת בקפריסין היה "ראשון נכנס, ראשון יוצא". כתוצאה מזה נגזר על הרבה ילדים קטנים לחיות חודשים על חודשים בתנאים קשים מאד. הרופאים שלנו במחנות היו מודאגים מאד ויום אחד הופיעה משלחת של רופאים במשרדי בירושלים¹.

"לא נוכל עוד לשאת באחריות לבריאותם של התינוקות אם יישארו חורף אחד נוסף במחנות", הודיעו לי. התחלתי לשאת-ולתת עם ממשלת ארץ-ישראל. הצענו מסגרת מסוימת שתאפשר למשפחות העקורים עם ילד בגיל פחות משנה לצאת מקפריסין "מחוץ לתור" ואחר כך לנכות את מספרם ממספר היוצאים "לפי התור". לשם כך צריך היה לשכנע את הממשלה שתנהג בגמישות ובהגיון כאחד וגם לשכנע את העקורים לקבוע שיטה מיוחדת של עדיפויות. עבר זמן לא נעים עד שהגעתי להסדר עם הממשלה, אבל בסוף הצלחתי ואפילו השגתי היתר לילדים יתומים לעזוב בהקדם האפשרי.

ברור היה שהצעד הבא הוא לנסוע לקפריסין ולדבר עם העקורים. "לעולם לא ירצו לשמוע לך" הזהירוני חברי. "את סתם מסתכנת ומכניסה את ראשך בצרה. הדבר היחיד שהאנשים מחכים לו הוא לצאת מקפריסין. ואת רוצה לבקש אותם שיסכימו לתת לאנשים שהיו שם אולי שבוע-שבועיים לקפוץ לראש התור. זה לא יעבור", אבל אני לא יכולתי לקבל את דעתם. נראה היה לי שצריך לנסות, לפחות ולכן נסעתי.

בקפריסין התייצבתי מיד במשרד מפקד המחנה. אנגלי רזה, גבוה וקשיש, ששירת שנים בהודו. זה היה ביקור-נימוסים, אפשר לומר. אמרתי לו בקיצור מי אני ומה רצוני ושאלתי אם יש לו התנגדות שלמחרת היום אסייר במחנות. הוא האזין לי בנוקשות ואמר: "ידוע לי הכול על המשפחות בעלות התינוקות, אך לא קיבלתי שום הוראות בנוגע ליתומים". "אבל זה היה חלק מההסכם שהגעתי אם המזכיר הראשי", אמרתי. "אם כן, יהיה עלי לברר" ענה בנעימה דוחה למדי. בכל זאת המשכנו בשיחה. לאחר שעה קלה הוא אמר פתאום "אם כן, טוב ויפה. הכניסי את היתומים לרשימה". לא יכולתי להבין מדוע הוא נכנע במהירות כל-כך. אבל בבוקר גיליתי שהוא קיבל מהמזכיר הראשי בירושלים מברק בו נאמר: "היזהר ממרת מאירסון. היא אישה קשה". אני מניחה שבו-במקום החליט לקבל את העצה ברצינות.

1 באותה עת גולדה הייתה מנהלת המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית בירושלים (ומשה שרת היה המנהל בחו"ל).

ב-2009 פנה לאתר אורי פרברי, שהיה אחד מהתינוקות המשוחררים. אורי כתב לי על עלייתו ארצה: "הורי עלו בספינה 'לנגב' (9/2/1947). אני נולדתי בסוף אוגוסט בבית החולים הצבאי הבריטי בניקוסיה. הורי הגיעו אתי לארץ ב-28/11/1947, כשהבריטים התירו עלייתם של 2,000 תינוקות עם הוריהם. עלייה זו נקראה 'עליית 2,000 התינוקות' ". אורי צרף תמונה שלו עם הוריו במחנה וצילום של תעודת הלידה הארעית שקיבלו מהבריטים:

PROFORMA
BRITISH MILITARY HOSPITAL, CYPRUS, MELE 3.
(Nos 265)
This is to certify that a male/~~female~~ child was born to
Mrs FARBER. N. of camp 60 at BMH Cyprus.
HIS NAME: OURY-NACHUM
Date: 25-8-47
Hospital Stamp _____
Capt RAMC.
Medical Officer i/c WARD.

